

Vastaus valtuustoaloitteeseen vaikuttajatoimielinten osallistamiseksi päätöksentekoon

Valtuusto 16.06.2021 § 99

Leni Pispala (vihr.) ja Riikka Raekannas (kesk.) ja 10 kannattajaa esitti valtuustoaloitteessaan, että Nurmijärven kunnassa ryhdytään toimiin kunnan vaikuttajatoimielinten osallistamiseksi päätöksentekoon.

Päätös

Aloite lähetettiin kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Kunnanhallitus 07.11.2022 § 231

Valtuutetut Leni Pispala ja Riikka Raekannas ovat tehneet 16.6.2021 valtuustoaloitteen vaikuttajatoimintaelinten osallistamisesta päätöksentekoon. Heidän lisäksensä valtuustoaloitteen on allekirjoittanut kymmenen muuta valtuutettua.

Aloitteessa esitetään, että vaikuttajatoimintaelinten osallistaminen on Nurmijärvellä vielä vakiintumatonta ja epäsäännöllistä. Usein osallistaminen tapahtuu liian myöhäisessä vaiheessa tai ei ollenkaan. Osallistamisen varmistamiseksi esitetään, että kunnanhallitus nimeää jatkossa nuorisovaltuuston kokouksiin edustajansa, kuten tällä hetkellä on myös vanhus- ja vammaisneuvostossa.

Lisäksi esitetään, että lautakunnat jatkossa kutsuvat vaikuttajatoimielinten edustajan kokouksiinsa, silloin kun käsittelyssä on heitä koskevia asioita. Koollekutsujana toimisi toimielimen esittelijä. Tämän lisäksi lautakuntien ja kunnanhallituksen kokouksiin kutsuttaisiin vaikuttajatoimielinten edustajat säännöllisesti vuosikellon mukaisesti esimerkiksi käsiteltäessä palveluverkkoa, hyvinvointisuunnitelmaa tai talousarviota. Vaikuttajatoimielinten kannalta läsnäoloa edellyttävät asiat arvioidaan vielä erikseen yhdessä vaikuttajatoimielinten edustajien kanssa.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Yhteistyötä vaikuttajatoimielinten kanssa on viimeisten vuosien aikana kehitetty monilla eri tasoilla. Vaikuttajatoimielimiä osallistetaan mahdollisuuksien mukaan kunnan päätöksentekoon muun muassa pyytämällä lausuntopyyntöjä ajankohtaisiin suunnitelmiin, strategioihin tai ohjelmiin, organisoimalla yhteistyössä esteettömyyskävelyjä tai käyttämällä vaikuttajatoimielintä asiantuntijana, kuten pääkirjaston remontin osalta tehtiin.

Vaikuttamistoimielimistä vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta siirtyi konsernipalveluista kunnan hallintosäännön (valtuuston päätös 16.6.2021 § 91) perusteella sivistys- ja hyvinvointitoimialan alaisuuteen. Hallintosääntö astui voimaan 1.8.2021. Päätöksen yhteydessä kunnanhallituksen edustus vanhus- ja vammaisneuvostossa päättyi, koska vaikuttajatoimielimistä vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta siirtyi hyvinvointilautakunnan alaisuuteen. Päätöksentekoon osallistamisen mahdollistamiseksi kunnan vanhus- ja vammaisneuvostojen edustajille on annettu läsnäolo- ja puheoikeus hyvinvointilautakunnan kokouksiin. Hyvinvointilautakunnan kokouksissa

käsitellään muun muassa kunnan hyvinvointisuunnitelmia, palveluverkkosuunnitelmaa ja talousarvion laadintaa sekä ikäihmisten hyvinvoinnin tukemiseen liittyviä kunnan palveluja.

Nuorisolain 8 §:n mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja nuorisopolitiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen on tärkeää sekä nuorten osallisuuden edistämiseksi että demokratiakasvatuksen kannalta. Nuorisovaltuustojen tärkein vaikuttamiskeino päätöksenteossa on puhe- ja läsnäolo-oikeus kunnan toimielimissä. Nuorisovaltuusto poikkeaa tältä osin muista vaikuttajatoimielimistä siitä syystä, että alle 18-vuotiaat eivät voi äänestää omaa edustajaansa valtuustoon tai toimielimiin.

Nurmijärvellä nuorisovaltuustolla voidaan todeta olevan hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kunnan päätöksentekoon. Nuorisovaltuuston edustajalla on hallintosäännön 97 ja 136 §:n nojalla puhe- ja läsnäolo-oikeus valtuuston ja lautakuntien kokouksissa pl. tarkastuslautakunta. Läsnäolo-oikeus ei koske salaiseksi määrättyjä asioita. Edustuksellisten kanavien lisäksi nuorisovaltuusto voi vaikuttaa myös muulla tavoin asioiden valmisteluun. Nuorisovaltuusto järjestää esimerkiksi säännöllisesti nuorisovaltuuston ja päättäjien yhteisiä tapaamisia (viimeisin toukokuussa 2022) ja nuorisovaltuusto voi halutessaan kutsua kokouksiinsa esimerkiksi kunnan päättäjiä. Nuorisovaltuusto toimii oman toimintasääntönsä puitteissa ja sen toiminta on sivistys- ja hyvinvointitoimialan alaista toimintaa.

Kunnanhallitus käsitteli kokouksessaan 7.6.2021 § 164 nuorisovaltuuston tekemän aloitteen nuorisovaltuuston edustus-oikeudesta kunnanhallitukseen. Tuolloin kunnanhallitus käsitteli kokouksessa tehdyn esityksen siitä, että kunnanhallitus päättäisi nimetä jatkossa nuorisovaltuuston kokouksiin kunnanhallituksen edustajan, jolla osaltaan lisätään vuorovaikutuksellisuutta. Kunnanhallitus kuitenkin päätti tuolloin, että kunnanhallitus ei nimeä edustajaansa nuorisovaltuuston kokouksiin.

Vastauksena valtuustoaloitteeseen todetaan, että

- vanhus- ja vammaisneuvostojen toiminnan siirtyminen sivistys- ja hyvinvointitoimialalle on selkeästi parantanut neuvostojen osallistamista päätöksentekoon; vanhus- ja vammaisneuvostojen edustajille on annettu läsnäolo- ja puheoikeus hyvinvointilautakuntaan, jolloin vaikuttajatoimielinten edustajat ovat suoraan mukana kunnan keskeisten suunnitelmien ja palvelujen käsittelyssä.
- nuorisovaltuuston osalta kunnanhallitus on jo aiemmin päättänyt, että kunnanhallitus ei nimeä edustajaansa nuorisovaltuuston kokouksiin. Nuorisovaltuustolla on kattava edustus kunnan päätöksentekuelimissä ja nuorisovaltuustolla on myös muita tapoja vaikuttaa asioiden valmisteluun, esimerkiksi järjestämällä nuorisovaltuuston ja päättäjien säännöllisiä yhteisiä tapaamisia.

Vaikuttajatoimielimillä on tällä hetkellä edustus eri kunnallisissa luottamuselimissä ja tätä kautta kattava mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon. Vaikuttajatoimielinten osallistamista kunnan päätöksentekoon voidaan aina tarkastella ja kehittää hyvässä yhteistyössä luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kanssa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä

2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aiheita muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Valmistelija

hyvinvointipäällikkö Kaisa Laine, kaisa.laine[at]nurmijarvi.fi
sivistysjohtaja Tiina Hirvonen, tiina.hirvonen[at]nurmijarvi.fi
hallintojohtaja Katja Vuorinen, katja.vuorinen[at]nurmijarvi.fi

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.

Valtuusto 16.11.2022 § 103

Esitys

Kunnanvaltuusto päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä
2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aiheita muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Otto Suhonen esitti asian palauttamista valmisteluun seuraavin perustein: Asian valmistelussa tulee kuulla kunnan vaikuttamistoimielimiä. Valmistelussa laaditaan yhteistoiminnassa vaikuttamistoimielinten kanssa mallit niiden osallistamiseksi kunnanhallituksen toimintaan. Valmistelussa kiinnitetään erityistä huomiota kuntalaissa säädettyyn kunkin vaikuttamistoimielimen toimialaan ja vaikutusmahdollisuuksien toteutumiseen kunnanhallituksen toiminnassa näillä toimialoilla (Kuntalain 26 §:n 2 mom, 27 §:n 2 mom ja 28 §:n 2 mom). Leni Niinimäki, Sirkka Rousu ja Maria Luoma kannattivat asian palauttamista valmisteluun.

Puheenjohtaja totesi, että asiassa tulee suorittaa äänestys, koska on tullut kannatettu esitys asian palauttamisesta valmisteluun. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestys ehdotuksen:

JAA = asian käsittelyn jatkaminen

EI = asian palauttaminen valmisteluun

Äänestyksen tulos:

JAA 19 ääntä

EI 32 ääntä

Äänestyksen tuloksena kunnanvaltuusto päätti palauttaa asian valmisteltavaksi. Äänestysluettelo on päätöksen liitteenä.

Päätös

Kunnanvaltuusto päätti palauttaa asian valmisteltavaksi.

Kunnanhallitus 18.12.2023 § 194
1066/00.02.00.02/2021

Valtuustoaloitteen jatkovalmistelussa vaikuttajatoimielinten kanssa on käyty vuoropuhelua vaikuttajatoimielinten osallistamisesta ja vaikutusmahdollisuuksista. Keskustelua vaikuttamistoimielimissä käytiin seuraavien kysymysten pohjalta; miten vaikuttamistoimielin kokee omat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet päätöksentekoon tällä hetkellä, miten osallistamista pitäisi edelleen kehittää ja millaisella toimintamallilla vaikuttamistoimielimen osallistumismahdollisuuksia kunnanhallituksen päätöksentekoon voisi lisätä.

Keskusteluissa esiin nousseet näkökohdat

Vanhusneuvosto 23.10.2023:

Vanhusneuvoston keskustelussa nousi esille, että vanhusneuvosto kokee vaikuttamismahdollisuuksien parantuneen ja hyvänä koettiin, että vanhusneuvostolla on nykyisin edustus hyvinvointilautakunnassa. Lisäksi vanhusneuvostossa koettiin, että vanhusneuvostolla ei ole tarvetta olla pysyvää edustusta kunnanhallituksessa ja lautakunnissa pl. hyvinvointilautakunta, mutta kun toimielimissä käsitellään ikäihmisiä koskevia asioita, niin kokoukseen voisi tapauskohtaisesti kutsua vanhusneuvoston edustajan. Lisäksi keskustelussa korostettiin, että vanhusneuvoston osallistaminen on tärkeää jo asioiden suunnittelu- ja alkuvaiheessa, eikä vasta päätöksentekovaiheessa.

Vammaisneuvosto 1.11.2023:

Vammaisneuvoston keskustelussa korostettiin neuvoston kuulemisen tarvetta ennakoivasti jo asioiden valmisteluvaiheessa, esimerkiksi esteettömyyttä koskevat asiat kaavoituksessa ja rakennushankkeissa ovat tärkeitä vammaisneuvoston näkökulmasta. Vammaisneuvosto totesi, että ensisijaisesti osallistuminen voi tapahtua toimielimissä siten, että kun käsitellyssä on vammaisia koskevia asioita, niin neuvoston edustajat kutsutaan kuultavaksi tai vaihtoehtoisesti vammaisneuvostolla voisi olla pysyvä edustus kaikissa lautakunnissa. Lisäksi toivottiin, että myös johtavat viranhaltijat voisivat välillä vieraila neuvoston kokouksissa.

Nuorisovaltuusto 14.11.2023:

Nuorisovaltuuston keskustelussa nostettiin esille, että nuorisovaltuuston ääni on saatu hyvin kuuluviin nuorisovaltuuston lautakuntapaikoilla ja erilaisilla kannanotoilla. Lisäksi nuorisovaltuusto on pystynyt osallistumaan nuorisovaltuuston tekemien aloitteiden kautta ja osallistumalla erilaisiin työryhmiin mm. liikenneturvallisuustyöryhmään, kouluhankkeiden työryhmiin sekä järjestämällä opiskelijakunta- ja päättäjätapaamisia.

Nuorisovaltuustossa koettiin, että vaikuttamismahdollisuudet ovat parantuneet viimeisten vuosien aikana ja nuorisovaltuusto on otettu riittävän ajoissa mukaan valmisteluun ja myös päättäjät ovat tukeneet nuorisovaltuuston toimintaa. Nuorisovaltuutettujen osallistaminen ei ole kuitenkaan valtakunnan parhaimmiston tasolla, vaan parannuskohteita on edelleen.

Keskustelussa esille nousseita parantamiskohteita olivat muun muassa se, että jos kunnanhallitukseen on tulossa käsiteltäväksi nuorisoa koskevia asioita, niin jo esityslistan valmisteluvaiheessa voisi huomioida nuorisovaltuuston edustajan osallistumisen. Myös päättäjät voisivat joskus vieraillla nuorisovaltuuston kokouksissa. Nuorisovaltuusto esitti omana kannanottonaan, että nuorisovaltuusto toivoo kunnanhallitukseen pysyvää nuorisovaltuuston edustusta.

Yhteenvedo

Vastauksena valtuustoaloitteeseen todetaan, että

- vaikuttajatoimielinten kuulemisten perusteella vaikuttamismahdollisuuksien on koettu edellisinä vuosina parantuneen ja vanhus- ja vammaisneuvoston edustajat ovat kokeneet hyvänä, että heidän edustajilleen on annettu läsnäolo- ja puheoikeus hyvinvointilautakunnan kokouksiin. Vaikuttajatoimielinten osallistamista kunnanhallituksen toimintaan voidaan parantaa siten, että kun kunnanhallituksen käsittelyssä on vanhuksia tai vammaisia koskevia asioita, niin neuvoston edustajan kuuleminen kunnanhallituksessa arvioidaan asiakohteisesti, mikäli vaikuttamistoimielimen kannanottoa ei ole kuultu asian valmisteluvaiheessa.
- nuorisovaltuuston osalta ei edelleenkään nähdä tarkoituksenmukaisena, että nuorisovaltuustolla olisi pysyvä edustus kunnanhallituksessa, koska nuorisovaltuustolla on jo kattava edustus lautakunnissa ja valtuustossa. Sen sijaan nuorisovaltuuston edustaja voidaan pyytää nuoria koskevilla asioilla tapauskohtaisesti kunnanhallituksen kokoukseen, mikäli nuorisovaltuuston kannanottoa ei ole kuultu asian valmisteluvaiheessa tai asiaa ei ole käsitelty lautakunnassa.
- Kunnanhallituksen listapalaverissa kunnanhallituksen puheenjohtajisto yhdessä viranhaltijoiden kanssa arvioivat asiakohdat, jolloin vaikuttajatoimielimen edustaja kutsutaan kunnanhallituksen kokoukseen.

Valtuustoaloitteen käsittelystä

Nurmijärven kunnan hallintosäännön §123 mukaan ”kun valtuustoaloitteessa on vähintään 16 allekirjoittanutta, valtuustoaloitteeseen annettava vastaus käsitellään ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi kunnanvaltuustossa. Kun valtuustoaloitteessa on enintään 15 allekirjoittanutta, valtuustoaloitteeseen antaa vastauksen ja valtuustoaloitteen toteaa loppuun käsitellyksi hallintosäännön mukainen toimivaltainen toimielin.”

Vaikuttajatoimielinten osallistamista koskevassa valtuustoaloitteessa on 12 allekirjoittajaa, joten valtuustoaloite käsitellään kunnanhallituksessa.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää

1. hyväksyä esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen ja
2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Valmistelija

hallintojohtaja Katja Vuorinen, katja.vuorinen(at)nurmijarvi.fi

Käsittely

Riikka Raekannas teki Leni Niinimäen, Tapio Sivulan, Arto Häggin, Petri Vaulamon ja Otto Suhosen kannattamana muutosesityksen, että Yhteenveto-kohtaa muutetaan seuraavasti (poistettava teksti yliviivattu, lisätyt teksti tummennettu):

Yhteenveto

Vastauksena valtuustoaloitteeseen todetaan, että

- vaikuttajatoimielinten kuulemisten perusteella vaikuttamismahdollisuuksien on koettu edellisinä vuosina parantuneen ja vanhus- ja vammaisneuvoston edustajat ovat kokeneet hyvänä, että heidän edustajilleen on annettu läsnäolo- ja puheoikeus hyvinvointilautakunnan kokouksiin. Vaikuttajatoimielinten osallistamista kunnanhallituksen toimintaan ~~voisi~~ **voidaan** parantaa siten, että kun kunnanhallituksen käsittelyssä on vanhuksia tai vammaisia koskevia asioita, niin neuvoston edustajan ~~pyydetäisiin paikalle~~ **kuuleminen kunnanhallituksessa, arvioidaan asiakohteisesti**, mikäli vaikuttamistoimielimen kannanottoa ei ole kuultu asian valmisteluvaiheessa.
- nuorisovaltuuston osalta ei edelleenkään nähdä tarkoituksenmukaisena, että nuorisovaltuustolla olisi pysyvä edustus kunnanhallituksessa, koska nuorisovaltuustolla on jo kattava edustus lautakunnissa ja valtuustossa. Sen sijaan nuorisovaltuuston edustaja ~~voitaisiin~~ **voidaan** pyytää nuoria koskevissa asioissa tapauskohtaisesti kunnanhallituksen kokoukseen, mikäli nuorisovaltuuston kannanottoa ei ole kuultu asian valmisteluvaiheessa tai asiaa ei ole käsitelty lautakunnassa.
- **Kunnanhallituksen listapalaverissa kunnanhallituksen puheenjohtajisto yhdessä viranhaltijoiden kanssa arvioivat asiakohdat, jolloin vaikuttajatoimielimen edustaja kutsutaan kunnanhallituksen kokoukseen.**

Puheenjohtajan tiedustellessa asiaa kukaan ei vastustanut Raekannaksen esitystä, joten kunnanhallitus hyväksyi esityksen yksimielisesti.

Päätös

Kunnanhallitus päätti

1. hyväksyä esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen Raekannaksen esityksellä muutettuna ja
2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.